

Briefing : 2040 doelstelling – De keuze voor ambitie

Inhoud

Introductie.....	2
Context : 2040-doelstelling.....	2
In lijn met het Parijs Akkoord.....	3
De integriteit bewaken van onze klimaatengagements.....	3
De prijs van internationale koolstofmarkten.....	4
Complementaire rol voor koolstofafvangmechanismen.....	5
Een ambitieuze positie voor 2035.....	6
Verantwoordelijkheid voor iedere sector garanderen.....	7
Aanbevelingen.....	7

Aanbevelingen 2040-doelstelling

Op basis van de aanbevelingen van Europese experts roept de Klimaatcoalitie de regeringen op om:

- Te kiezen voor een 2040-doelstelling van minstens 90% netto-emissiereductie ten opzichte van 1990, met de mogelijkheid om dit doel te verhogen tot 95%.
- Vast te leggen dat het 2040-doel volledig binnenlands moet zijn, wat betekent dat de reducties van broeikasgassen “binnen de Unie” plaatsvinden (Art. 2.1 en Art. 4.1), zowel voor de lidstaten als voor private entiteiten.
- Drie duidelijke, afzonderlijke doelstellingen te formuleren voor:
 - o Reductie van bruto-emissies
 - o Netto CO₂-opslag in de LULUCF-sectoren van minstens 600 MtCO₂ per jaar tegen 2040
 - o De permanente opname van CO₂ uit moeilijk te decarboniseren sectoren

Introductie

In 2025 viert het Akkoord van Parijs zijn tiende verjaardag – en daarmee ook de belofte om bij te dragen aan een veilige en leefbare planeet voor iedereen.

Wereldwijd vraagt inmiddels bijna 90% van de bevolking om ambitieus klimaatbeleid van hun regering¹. Tegelijk zien we hoe de temperatuurrecords zich opstapelen en het klimaatleiderschap van de Europese Unie (EU) onder druk komt te staan door het afzwakken van enkele cruciale onderdelen van de Green Deal. De politieke kalender biedt echter een uitgelezen kans om het roer om te gooien. Door nu een nieuw reductiedoel voor broeikasgasemissies tegen 2040 vast te leggen, kunnen de lidstaten en het Europees Parlement hun klimaatambities herbevestigen en versterken. De Klimaatcoalitie roept op tot een binnenlandse emissiereductie van minstens 95% tegen 2040 ten opzichte van 1990 – een cruciale stap richting een rechtvaardige en duurzame toekomst.

Context : 2040-doelstelling

De historische verantwoordelijkheid van de EU voor de klimaatcrisis staat buiten kijf. Ook al is de uitstoot van China recent gestegen en trokken de VS zich tijdelijk terug uit het Akkoord van Parijs, blijft de EU vandaag de derde grootste uitstoter wereldwijd in termen van cumulatieve emissies². Volgens de principes van rechtvaardigheid in het VN-Klimaatverdrag (UNFCCC) en het Akkoord van Parijs moet elk land inspanningen leveren, maar van de EU wordt verwacht dat zij proportioneel meer doet – in lijn met haar historische verantwoordelijkheid en haar vermogen om te handelen. Dat vergt een ambitieus reductiedoel tegen 2040, in lijn met de doelstelling om klimaatneutraliteit te bereiken tegen 2050.

De gesprekken over het 2040-doel komen voort uit de Europese klimaatwet van 2021, die het wettelijke traject richting klimaatneutraliteit tegen 2050 vastlegt. Die wet bepaalt een emissiereductie van minstens 55% tegen 2030 (vergeleken met 1990) en verplicht de Europese Commissie om ook een tussentijds doel voor 2040 voor te stellen. Dit wordt een cruciaal moment om het EU-beleid in lijn te brengen met het Akkoord van Parijs en om geloofwaardig stappen te zetten richting een klimaatneutrale samenleving tegen 2050.

De uiteindelijke beslissing over het 2040-doel zal ook internationaal gewicht in de schaal leggen, zeker met het oog op COP30. Ze vormt namelijk de basis voor de nieuwe Europese klimaatbijdrage (NDC), die uiterlijk in september 2025 moet worden ingediend en reductiedoelstellingen tot 2035 moet omvatten.

¹ [PNUE \(2024\) The Peoples' Climate Vote 2024](#)

² [Carbon Brief \(2024\) Analysis: China's emissions have now caused more global warming than EU](#)

De Europese klimaatwet bevat duidelijke richtsnoeren voor het 2040-doel. Die benadrukken onder meer het belang van een sociaal rechtvaardige transitie voor iedereen, betaalbare en toegankelijke energievoorziening, het concurrentievermogen van de Europese economie, kostenefficiëntie, internationale samenwerking en vooral: het naleven van de langetermijndoelstellingen van het Akkoord van Parijs en het VN-Klimaatverdrag.

In lijn met het Parijs Akkoord

De Europese Unie heeft zich in internationale akkoorden geëngageerd om de principes van ‘gemeenschappelijke maar gedifferentieerde verantwoordelijkheden’, ‘respectieve capaciteiten’ en ‘rechtvaardigheid’ te respecteren. Op basis van die principes formuleerde het Europees Wetenschappelijk Adviescomité voor Klimaatverandering (ESABCC) aanbevelingen voor het nieuwe 2040-reductiedoel³. Deze werden aangevuld met een impactanalyse in opdracht van de Europese Commissie, die in juni 2025 werd geactualiseerd met oog op recente zorgen rond concurrentievermogen en energiezekerheid⁴.

Beide analyses komen tot een heldere conclusie: **een emissiereductie van 90 tot 95% tegen 2040 is nodig om de Europese bijdrage aan het Akkoord van Parijs rechtvaardig én uitvoerbaar te maken**. Een lager doel – of een doel dat ruimte laat voor flexibiliteiten voor lidstaten (infra) – zou de kosten op termijn verhogen en de klimaatschade en -risico's vergroten⁵.

Het ESABCC wijst er bovendien op dat de EU haar resterende koolstofbudget al heeft opgebruikt en in feite vandaag al haar netto-emissies zou moeten compenseren. Aangezien dat technisch nog niet haalbaar is, pleit het ESABCC voor bijkomende mitigatie-inspanningen buiten het EU-grondgebied. Internationale klimaatfinanciering, technologieoverdracht en capaciteitsopbouw in het mondiale Zuiden zijn daarbij essentieel – zowel om externe emissiereducties mogelijk te maken als om bij te dragen aan mondiale klimaatrechtvaardigheid.

De integriteit bewaken van onze klimaatengagements

Sommige voorstellen die momenteel binnen de Europese Commissie circuleren, dreigen de impact van het 2040-doel te ondergraven. Daarmee komen niet alleen de ambities van de Europese Green Deal, maar ook de verworvenheden van de Europese klimaatwet onder druk te staan.

3

"<https://climate-advisory-board.europa.eu/reports-and-publications/scientific-advice-for-the-determination-of-an-eu-wide-2040>" [ESABCC \(2023\) Scientific advice for the determination of an EU-wide 2040 climate target and a greenhouse gas budget for 2030–2050](#)

⁴ ESABCC (2025) [Scientific advice for amending the European Climate Law - Setting climate goals to strengthen EU strategic priorities](#)

⁵ CAN-Europe (2025) [Paris Pact Payoff: Speeding up the green transition for socio-economic co-benefits](#)

Het gaat daarbij concreet om pistes zoals het inzetten op internationale koolstofmarkten, een zware nadruk op koolstofafvang en -opslag (CCS), een te traag reductietraject richting 2035, en het verschuiven van verantwoordelijkheid naar specifieke sectoren in plaats van in te zetten op een collectieve inspanning.

De prijs van internationale koolstofmarkten

Koolstofmarkten maken de handel in emissierechten voor broeikasgassen mogelijk op verschillende niveaus. Er zijn nationale markten, opgezet door individuele landen om hun binnenlandse emissies te reguleren; regionale of supranationale markten, zoals het emissiehandelssysteem (ETS) van de Europese Unie, waar meerdere landen samenwerken; en internationale markten, geregeld onder andere via Artikel 6 van het Akkoord van Parijs, die de wereldwijde uitwisseling van emissiekredieten tussen landen mogelijk maken. Deze internationale markten zouden lidstaten in staat moeten stellen hun binnenlandse emissies te compenseren door elders te investeren in projecten zoals bosbescherming of de implementatie van nieuwe technologieën. Ondanks enkele verduidelijkingen over de toepassing van Artikel 6 tijdens COP29⁶, blijven experts om diverse redenen kritisch over internationale emissiekredieten:

- **Overschatting van de kredieten:** Door methodologische tekortkomingen wordt de daadwerkelijke impact van deze emissiekredieten vaak overschat. Zo toonde een onderzoek aan dat 90% van de bosbeschermingskredieten, gebruikt door grote bedrijven zoals Shell, Disney en Gucci, zogenoemde 'spookkredieten' betreft. Deze kredieten beloofden een compensatie van 94,9 miljoen ton CO₂, terwijl de werkelijke emissiereductie slechts 5,5 miljoen ton bedroeg. Ook bij een ander project uit 2025, waarbij kredieten werden toegekend voor kooktoestellen die bedoeld waren om houtverbranding door gemeenschappen te vervangen, bleek de waardering van de kredieten 27 keer hoger dan hun reële waarde⁷.
- **Schending van mensenrechten:** Deze mechanismen brengen aanzienlijke mensenrechtenschendingrisico's met zich mee. In Cambodja resulteerde de aanwijzing van 500 miljoen hectare bos als beschermd gebied voor de handel in internationale emissiekredieten in schendingen van het recht op vrije, voorafgaande en geïnformeerde instemming van inheemse gemeenschappen. Onder het voorwendsel van bosbehoud werden deze gemeenschappen zonder compensatie van hun land verdreven⁸. In Kenia gebruikt de overheid traditionele Masai-gronden om haar emissiereductiedoelstellingen te halen, ten koste van de gemeenschappen

⁶ [UNFCCC \(2025\) Article 6 of the Paris Agreement](#)

⁷ [Carbon Market Watch \(2025\) Over-credit analysis of cookstove projects transitioning to Article](#)

[6](#)

⁸ [Human Right Watch \(2024\) Cambodia : Carbon offsetting project violates indigenous group's rights](#)

die daar hun vee laten grazen. Zonder hun toestemming wil de overheid deze gronden voor een periode van 40 jaar inzetten voor koolstofkredieten⁹.

- **Buiten mandaat en tegen Europese belangen:** Tot slot zijn internationale koolstofmarkten in strijd met de aanbevelingen van het ESABCC zelf¹⁰, dat stelt dat het 2040-doel een **binnenlandse** doelstelling moet blijven. Bovendien zou het gebruik van internationale kredieten kostbaar zijn voor de EU: het vertraagt investeringen in de transitie, maakt binnenlandse decarbonisatie duurder en zorgt ervoor dat financiële middelen Europa verlaten, in plaats van klimaat- en sociale maatregelen binnen de EU te financieren. Tot slot kan het EU-emissiehandelssysteem (EU-ETS) onder druk komen te staan door de concurrentie van goedkopere internationale kredieten, wat essentiële ETS-inkomsten voor de lidstaten zou verminderen¹¹.

Complementaire rol voor koolstofafvangmechanismen

Koolstofafvangmechanismen bestaan uit twee hoofdtypen: enerzijds natuurlijke oplossingen om CO₂ op te nemen en op te slaan, zoals het herstellen van bodems en bossen. Anderzijds technologische oplossingen die CO₂ afvangen uit industriële rookgassen of rechtstreeks uit de lucht. Beide zijn essentieel om klimaatneutraliteit te bereiken, maar dan wel op verschillende tijdschalen en voor specifieke toepassingen. Ze mogen echter nooit emissiereducties vervangen, maar moeten deze juist aanvullen. Daarom dienen ze als aparte Europese subdoelen te worden beschouwd, los van het 2040-doel.

Het herstellen van **natuurlijke koolstofputten** is onmisbaar, maar het is belangrijk hun bijdrage aan het behalen van het 2040-doel niet te overschatten, omdat dat de ambitie kan verlagen. Dit vraagt om intensievere inspanningen voor natuurbehoud en -herstel, en een snelle opschaling van landbouw- en bosbouwpraktijken die zowel het klimaat als de biodiversiteit versterken, terwijl ze tegelijkertijd de mensenrechten en de economische, sociale en culturele rechten volledig respecteren.

Technologische oplossingen voor **koolstofafvang en opvang** (*carbon capture and storage*, CCS) kunnen alleen als optie worden beschouwd als ze koolstof permanent uit de atmosfeer verwijderen, dat wil zeggen voor een periode van meer dan 1000 jaar.

Het **hergebruik** van CO₂ (*carbon capture and utilisation*, CCU), waarbij de koolstof bijvoorbeeld wordt gebruikt om olie- en gasvelden te verrijken, leidt er meestal toe

⁹ [Climate Home News, 15 mai 2025 – Indigenous land disputes cloud Kenya's carbon market ambitions – Consulté le 10 juin 2025](#)

¹⁰ Op grond van Artikel 6 van het Klimaatakkoord van Parijs

¹¹ S. Valentin (2025) *Is the EU now gaming its climate targets?*, Eu Observer

dat die koolstof opnieuw vrijkomt. Dergelijke toepassingen mogen daarom niet meetellen voor het 2040-doel.

- **Wetenschappelijk bewezen beperkingen:** Volgens het IPCC is CCS de duurste optie met het minste effect op korte termijn¹². Ook het impactrapport van de Europese Commissie bevestigt dat CCS, vanwege technologische beperkingen, vooral op lange termijn een rol zal spelen¹³. CCS is vooral bedoeld voor zware industrieën die moeilijk te verduurzamen zijn, zoals staalproductie, cement- en chemische industrie, om klimaatneutraliteit te bereiken¹⁴.
- **Onvoldoende capaciteit voor afvang en opslag:** Veel projecten slagen er momenteel niet in om de beloofde hoeveelheden CO₂ af te vangen¹⁵. Wereldwijd ligt de capaciteit rond 50 miljoen ton¹⁶, wat zelfs minder is dan de helft van de uitstoot van België, terwijl deze capaciteit zo'n 600 keer groter zou moeten zijn om aan het Akkoord van Parijs te voldoen. Na afvang moet CO₂ opgeslagen worden, bijvoorbeeld in oceanen of geologische lagen, maar dit brengt risico's op lekkages met zich mee die schadelijk kunnen zijn voor mens en milieu¹⁷. De Noorse marktleider in CCS, met wie België een samenwerking heeft¹⁸, heeft bovendien fors overdreven hoeveel koolstof het opslaat¹⁹. Tot slot bestaat deze technologie al meer dan 40 jaar, maar zijn de kosten nooit significant gedaald, in tegenstelling tot hernieuwbare energie.

Een ambitieuze positie voor 2035

Op basis van een "lineair" traject tussen het afgesproken netto-doel van 55% voor 2030 en het netto-doel van 90% voor 2040, zou de Europese Commissie een netto-reductiedoel van 72,5% tegen 2035 moeten voorstellen.

Toch overweegt de Europese Commissie om in plaats van een rechte lijn een "niet-lineair" pad te volgen tussen de emissiereductiedoelstelling voor 2030 en die voor 2040. Dat zou kunnen betekenen dat de uitstoot in het begin langzamer wordt verminderd, gecompenseerd door snelle dalingen later in de daaropvolgende jaren. Het zou ook betekenen dat de totale vervuiling in het decennium toeneemt.

¹² IPCC, AR6, WGIII, Climate Change 2022: Mitigation of Climate Change, Figure SMP.7, at 38

¹³ [Commission \(2024\) Impact Assessment Report – Europe's 2040 climate target and path to climate neutrality by 2050 building a sustainable, just and prosperous society](#)

¹⁴ Met een absorptiecapaciteit van 75 MtCO₂

¹⁵ [Robertson B. & Mousavian M. \(2022\). The Carbon Capture Crux. Institute for Energy Economics and Financial Analysis](#)

¹⁶ [International Energy Agency \(2025\) Carbon Capture Utilisation and Storage](#)

¹⁷ [International Energy Agency \(2023\) The Oil and Gas Industry in Net Zero Transitions](#)

¹⁸ [VRT 16 april 2024 Belgium and Norway join forces to transport and store CO2](#)

¹⁹ [V.George 15 janvier 2025, Equinor Admits To Overstating CO2 Storage, Carbon Herald](#)

Deze aanpak is problematisch, omdat we volgens het IPCC al in een kritiek decennium zitten waarin snelle emissiereducties nodig zijn om de ergste schade te voorkomen. Bovendien heeft de EU zich op COP28 geëngageerd om geleidelijk af te stappen van fossiele energie, wat vraagt om een consistente aanpak. Daarnaast zou het aanhouden van een lage reductie tot 2035 betekenen dat de EU bij COP30 een zwakkere nationale bijdrage (NDC) indient. Dat zou niet alleen de wereldwijde ambitie ondermijnen, maar ook de geloofwaardigheid van de EU als klimaatleider en betrouwbare partner aantasten. Dit schaadt niet alleen het internationale vertrouwen, maar kan ook de samenwerking met andere landen bemoeilijken.

Verantwoordelijkheid voor iedere sector garanderen

Elk sector moet verantwoordelijk worden gehouden voor haar broeikasgasreductiedoelstellingen. Toch overweegt de Europese Commissie om meer **flexibiliteit** toe te staan bij het behalen van die sectorale doelen, bijvoorbeeld door tekorten in de ene sector te compenseren met betere prestaties in een andere.

Hoewel er al enige flexibiliteit bestaat binnen het EU-klimaatbeleid, zou een verdere uitbreiding hiervan de prikkels om vooruitgang te boeken in cruciale sectoren zoals transport, gebouwen en landbouw verzwakken. Dit druist in tegen de kernprincipes van een economie-wijde decarbonisatie en zou de noodzakelijke actie precies daar vertragen waar ze het meest dringend is.

Aanbevelingen

Op basis van de aanbevelingen van Europese experts roept de Klimaatcoalitie de regeringen op om:

- Te kiezen voor een 2040-doelstelling van minstens 90% netto-emissiereductie ten opzichte van 1990, met de mogelijkheid om dit doel te verhogen tot 95%.
- Vast te leggen dat het 2040-doel volledig binnenlands moet zijn, wat betekent dat de reducties van broeikasgassen “binnen de Unie” plaatsvinden (Art. 2.1 en Art. 4.1), zowel voor de lidstaten als voor private entiteiten.
- Drie duidelijke, afzonderlijke doelstellingen te formuleren voor:
 - o Reductie van bruto-emissies
 - o Netto CO₂-opslag in de LULUCF-sectoren van minstens 600 MtCO₂ per jaar tegen 2040
 - o De permanente opname van CO₂ uit moeilijk te decarboniseren sectoren